

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ НАЦРТА ЗАКОНА О ГРАЂЕВИНСКИМ ПРОИЗВОДИМА

I. ПРАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење Закона о грађевинским производима садржан је у одредби члана 72. став 1. тачка 9. Устава Републике Србије, којом је предвиђено да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, и основне правце привредног и технолошког развоја, као и у одредби члана 72. став 1. тачка 12. Устава, а у вези одредби чл. 74. ст.3., чл. 82. ст. 1, чл. 83., чл. 84. ст. 1., 2. и 4., чл. 90. Устава. Наиме, одредбом члана 72. став 1. тачка 12. предвиђено је да Република Србија уређује и обезбеђује и друге односе од интереса за Републику, у складу са Уставом, док се уставним одредбама чл. 74., 82., 83., 84. и 90. у Републици Србији предвиђа да је свако дужан да чува и побољшава животну средину, успоставља се отворено и слободно тржиште, слобода привређивања и слободно обављање привредне делатности под једнаким условима у складу са Уставом и законом, јамчи се страном лицу обављање привредне делатности под условима који су законом утврђени за домаћа лица, предвиђа се слободна змена роба и услуга и утврђује противуставним сваки акт или радња којима се ствара или подстиче монополски положај, односно којима се на други начин ограничава тржиште, гарантује се заштита потрошача и забрањује се деловање на тржишту усмерено против здравља и безбедности потрошача.

II. РАЗЛОЗИ ДОНОШЕЊА ПРОПИСА

Најважнији разлог за доношење Закона о грађевинским производима је потреба да се општим прописом уреди стављање на тржиште грађевинских производа, што до сада није било уређено. У циљу обезбеђивања стандардизације грађевинских производа и сигурности на тржишту стављањем у промет само грађевинских производа који су погодни за предвиђену употребу, односно имају карактеристике које омогућавају да објекти у које се уграђују испуњавају битне захтеве, овај закон садржи техничке и друге захтеве којима се обезбеђује заштита безбедности, живота и здравља људи, заштита животиња, биљака и животне средине, заштита потрошача и других корисника и заштита имовине свих грађана Републике Србије, као и свих инвеститора.

Други битан разлог за доношење овог закона је испуњавање обавезе усклађивања домаћег законодавства са прописима ЕУ из Преговарачког поглавља 1 – Слобода кретања робе, узимајући у обзир да се прописи ЕУ у овој области редовно мењају и допуњују, док правни систем РС остаје без решења и потпуно је неусклађен. Позитивни пропис ЕУ у овој области CPR (REGULATION (EU) No 305/2011 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 9 March 2011 laying down harmonized conditions for the marketing of construction products and repealing Council Directive 89/106/EEC) усвојен је од стране Европског парламента и Савета Европске Уније у марту 2011. године.

Пут Србије ка придруживању ЕУ подразумева, поред многих других реформских процедура, и припрему за прилике и захтеве конкурентног заједничког тржишта. Ово

захтева велику посвећеност квалитету производа и услуга. Стога, успостављање националног система инфраструктуре квалитета грађевинских производа има вишеструки циљ и представља:

1. предуслов слободног протока робе и отклањања техничких баријера у трговини;
2. главни показатељ стављања безбедних грађевинских производа на тржиште;
3. структуру која има директан утицај на иновације и конкурентност;
4. предуслов за приступ међународним тржиштима;
5. показатељ степена заштитепотрошача(здравље, безбедност, заштита животне средине);
6. подршку економском развоју уопште.

Грађевинарство, као комплексна делатност, подразумева услуге и процесе (од пројектовања до извођења), као и уградњу готових грађевинских производа, при чему завршни резултат – објекат треба у сваком погледу да задовољи захтеве пројекта, безбедности и крајњег корисника. Делатност грађевинарства је условљена заштитом животне средине, представља битан фактор одрживог развоја и неизоставно је процесно повезана са другим делатностима (електротехником, машинством, технологијом, саобраћајем и др.). Поред тога, грађевинарство је стратешки једна од најважнијих привредних грана, јер обезбеђује објекте и инфраструктуру за све остале привредне и социјалне категорије. Стога је развој законодавства ЕУ у области грађевинарства перманентан процес, а инструменти остваривања политике квалитета у овој области су веома сложени и у великој мери се разликују у односу на друге.

Имајући у виду да Закон о грађевинским производима утврђује услове за стављање на тржиште 35 области грађевинских производа, значај и позитивни ефекти одредаба овог закона утичу на све актере на тржишту грађевинских производа, од индустрије грађевинских производа, преко инвеститора, пројектаната, извођача, тела за оцењивање усаглашености (ТОУ), до надзорних органа.

Доношење Закона о грађевинским производима, између осталог, омогућава припрему свих актера на тржишту грађевинских производа за тренутак када ће почети непосредна примена CPR, односно обавезна примена свих хармонизованих техничких спецификација, до чега ће доћи тренутком приступа РС Европској Унији.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Члан 1. утврђује предмет закона који се односи на: услове за стављање на тржиште и чињење доступним на тржишту грађевинских производа, сачињавање декларације о перформансама и стављање знака усаглашености на грађевинске производе, обавезе привредних субјеката, техничке прописе за грађевинске производе и српске техничке спецификације, поједностављене поступке, тела за техничко оцењивање, тела за оцењивање и верификацију сталности перформанси грађевинских производа, важење докумената о спроведеном оцењивању и верификацији сталности перформанси грађевинских производа и знакова усаглашености издатих у иностранству и друга питања од значаја за област грађевинских производа.

Члан 2. дефинише појмове употребљене у овом закону, као што су: фамилија грађевинских производа, битне карактеристике грађевинског производа, перформансе грађевинског производа, тип производа, техничка спецификација, хармонизована техничка спецификација, српска техничка спецификација, хармонизовани стандард, основни захтеви за објекте и др.

Члан 3. утврђује области грађевинских производа на које се примењује овај закон.

Члан 4. утврђује услове за стављање на тржиште или чињење доступним грађевински производа на тржишту.

Члан 5. утврђује појам грађевинског производа, битне карактеристике грађевинског производа и начин на који се битне карактеристике утврђују и прописују.

Члан 6. утврђује обавезу произвођача да изради декларацију о перформансама пре стављања грађевинског производа на тржиште, као и одговорност произвођача за усаглашеност грађевинског производа са перформансама наведеним у декларацији о перформансама.

Члан 7. утврђује случајеве у којима произвођач није у обавези да сачини декларацију о перформансама приликом стављања грађевинског производа на тржиште.

Члан 8. утврђује садржај декларације о перформансама, надлежност за ближе прописивање садржине и начина израде декларације о перформансама и остале релевантне информације утврђене другим прописима које прате декларацију о перформансама.

Члан 9. ближе утврђује форму, начин достављања и доступност декларације о перформансама и техничког упутства, као и услове под којима привредни субјект објављује декларацију о перформансама на интернет страници.

Члан 10. утврђује стављање српског знака усаглашености на грађевински производ, стављање знака СЕ и остали знакови усаглашености у складу са техничким прописима којима су утврђени захтеви за стављање знака усаглашености.

Члан 11. утврђује начин стављања српског знака усаглашености и садржај који га прати.

Члан 12. утврђује сходну примену прописа којима се уређује начин стављања, облик, изглед и садржина знака усаглашености на питања која се односе на облик и изглед српског знака усаглашености.

Члан 13. утврђује обавезе произвођача у вези са стављањем грађевинског производа на тржиште.

Члан 14. утврђује које послове заступник по овлашћењу произвођача најмање може обављати, и ограничења тог овлашћења.

Члан 15. утврђује обавезе увозника у вези са стављањем грађевинског производа на тржиште.

Члан 16. утврђује обавезе дистрибутера у вези са чињењем доступним стављања грађевинског производа на тржишту.

Члан 17. утврђује случајеве у којима права и обавезе произвођача преузима увозник или дистрибутер.

Члан 18. утврђује обавезу идентификације привредних субјеката који су им испоручили грађевински производ и коме су они испоручили грађевински производ, током периода у којем су дужни да чувају техничку документацију.

Члан 19. дефинише предмет утврђивања техничког прописа и српског стандарда.

Члан 20. утврђује надлежност за доношење техничких прописа који се односе на грађевинске производе, састављања списка српских стандарда ("Списак 1") и списка донетих српских докумената за оцењивање.

Члан 21. утврђује случајеве у којима тело за техничко оцењивање саставља српски документ за оцењивање и када се српски документ за оцењивање може користити као основ за доношење српског стандарда за производ.

Члан 22. утврђује поступке израде и доношења српског документа за оцењивање и надлежност као и надлежност за прописивање тог поступка и садржине српског документа за оцењивање.

Члан 23. утврђује обавезе тела за техничко оцењивање које прими захтев за српску техничку оцену.

Члан 24. утврђује начин објављивања српског документа за оцењивање.

Члан 25. утврђује садржину српског документа за оцењивање.

Члан 26. утврђује поступање министарства надлежног за послове грађевинарства по приговору на српски документ за оцењивање.

Члан 27. утврђује ко и под којим условима може издати српску техничку оцену и надлежност за ближе прописивање облика и садржине српске техничке оцене.

Члан 28. утврђује надлежност за прописивање нивоа или класа перформанси у вези са битним карактеристикама грађевинских производа.

Члан 29. утврђује системе оцењивања и верификације сталности перформанси грађевинског производа у вези са његовим битним карактеристикама, радње које произвођач и именовано тело за оцењивање и верификацију сталности перформанси спроводе у оквиру тих система, надлежност за прописивање: начина спровођења оцењивања и верификације сталности перформанси, измена система оцењивања и верификације сталности перформанси у односу на оне утврђене стандардом са Списка 1.

Члан 30. утврђује употребу одговарајуће техничке документације, у поједностављеном поступку, при утврђивању типа производа.

Члан 31. утврђује случајеве примене поједностављених поступака од стране микро правног лица.

Члан 32. утврђује случајеве употребе специфичне техничке документације у примени поједностављеног поступка.

Члан 33. ближе утврђује надлежност за обављање послова електронске контакт тачке, предмет и начин рада њеног рада.

Члан 34. дефинише именовање тела за техничко оцењивање, надлежност за утврђивање захтева за именовање које тело за техничко оцењивање треба да испуни, обавезу достављања Европској комисији података о телу за техничко оцењивање које је именovalo, утврђује начин именовања тела за техничко оцењивање и начин на који се утврђује испуњеност захтева које тело за техничко оцењивање мора да испуни.

Члан 35. утврђује обавезе тела за техничко оцењивање.

Члан 36. утврђује надлежност и начин спровођења надзора над радом тела за техничко оцењивање и обавезе тела за техничко оцењивање као и дужности у случају кад тело престане да испуњава захтеве за обављање послова за које је именовано решењем.

Члан 37. утврђује поступак спровођења провере испуњености прописаних захтева, односно обавеза тела за техничко оцењивање, обавезе министарства надлежног за послове грађевинарства, у случају након сазнања о могућем престанку испуњености прописаних захтева односно о неиспуњавању обавеза тела за техничко оцењивање.

Члан 38. утврђује поступак именовања тела за оцењивање и верификацију перформанси грађевинских производа за обављање задатака независне треће стране у поступку оцењивања и верификације сталности перформанси грађевинског производа, начин давања

и одузимања одобрења за обављање задатака, начин утврђивања испуњености прописаних захтева за именовање тела.

Члан 39. утврђује захтеве за именовање тела за оцењивање и верификацију сталности перформанси које то тело треба да задовољи како би могло да обавља задатке независне треће стране у поступку оцењивања и верификације сталности перформанси грађевинског производа, дужности које има тело током свог рада, и надлежност за прописивање захтева за именовање тела за оцењивање и верификацију сталности перформанси.

Члан 40. утврђује улогу акредитације у поступку именовања тела за оцењивање и верификацију сталности перформанси.

Члан 41. утврђује одговорности и обавезе именованог тела за оцењивање и верификацију сталности перформанси приликом подуговорања одређених послова у вези са задацима независне треће стране у поступку оцењивања и верификације сталности перформанси грађевинског производа са повезаним правним лицимаа и подуговарачима именованог тела за оцењивање и верификацију сталности перформанси.

Члан 42. утврђује под којим условима именовано тело за оцењивање и верификацију сталности перформанси обавља испитивања изван лабораторије за испитивање именованог тела за оцењивање и верификацију сталности перформанси.

Члан 43. утврђује обавезу министарства надлежног за послове грађевинарства да проверава испуњености захтева за оцењивање и верификацију сталности перформанси и обавеза именованог тела за оцењивање и верификацију сталности перформанси.

Члан 44. утврђује обавезе именованог тела за оцењивање и верификацију сталности перформанси током рада тела, поступање и случајеве када се произвођачу упућује захтев за предузмање корективних мера.

Члан 45. утврђује обавезе именованог тела за оцењивање и верификацију сталности перформанси у вези извештавања надлежног органа о свом раду, сарадњи са другим телима, престанку испуњавања захтева за обаљање задатака независне треће стране односно обавеза, надлежности и поступању надлежног органа, и покретању поступка провере испуњавања захтева/обавеза тела за оцењивање и верификацију сталности перформанси.

Члан 46. утврђује међусобну координацију именованих тела за оцењивање и верификацију сталности перформанси и њихових активности.

Члан 47. утврђује увођење именованих тела за оцењивање и верификацију сталности перформанси у регистар и вођење списка именованих тела за оцењивање и верификацију сталности перформанси од стране министарства надлежног за послове грађевинарства.

Члан 48. утврђује пријављивања тела за оцењивање и верификацију сталности перформанси Европској комисији.

Члан 49. утврђује врсте пријављених тела у складу са хармонизованом техничком спецификацијом и случајеве битних карактеристика грађевинских производа када није неопходно пријављивање у складу са хармонизованом техничком спецификацијом.

Члан 50. утврђује да се поступак пријављивања, начин утврђивања испуњености прописаних захтева за пријављивање, надзор над радом тих тела, као и суспензија и повлачење пријављивања, врши у складу са посебним прописом донетим на основу закона којим се уређују технички захтеви за производе и оцењивање усаглашености.

Члан 51. утврђује важење документа о спроведеном оцењивању и верификацији сталности перформанси грађевинског производа издатог у иностранству, издатог у складу са потврђеним међународним споразумом чији је потписник Република Србија.

Члан 52. утврђује случај када министар надлежан за послове грађевинарства може признати важења документа о спроведеном оцењивању и верификацији сталности перформанси грађевинског производа, издатог од стране тела које обавља послове независне треће стране у складу са иностраним техничким прописом.

Члан 53. утврђује да се испуњеност захтева за признавање иностраних докумената о спроведеном оцењивању и верификацији сталности перформанси, утврђује на предлог комисије коју формира министар надлежан за послове грађевинарства по посебном пропису.

Члан 54. утврђује обавезу министарства надлежног за послове грађевинарства да податке о документима о спроведеном оцењивању и верификацији сталности перформанси грађевинског производа издатих у иностранству доставља министарству надлежном за послове техничких прописа.

Члан 55. утврђује да надзор над спровођењем овог закона и прописа донетих на основу овог закона, спроводи министарств надлежно за послове грађевинарства.

Члан 56. утврђује поступање надлежног органа тржишног надзора у случају када грађевински производ представља озбиљан ризик.

Члан 57. утврђује поступање надлежног органа тржишног надзора у случају када усаглашени грађевински производ представља ризик по испуњење основних захтева за објекте, здравље или безбедност људи или друге аспекте заштите јавног интереса.

Члан 58. утврђује права и обавезе надлежног инспектора у вршњу тржишног надзора.

Члан 59. утврђује дужности надлежног инспектора у вршењу тржишног надзора према субјекту који ставља грађевински производ на тржиште, случајеве у којима је овлашћен да наложи привредном субјекту отклањање формалних неусаглашености или забрану чињења доступним на тржишту грађевинског производа са формалним недостатком.

Члан 60. утврђује ко и у ком случају сноси трошкове инспекцијског поступка.

Члан 61. утврђује обавезе надзираних субјеката укључених у поступак производње, стављања на тржиште и чињења доступним грађевинског производа.

Члан 62.-66. прописује казнене одредбе.

Члан 67. утврђује рокове важења за исправе о усаглашености за грађевинске производе које су издате у складу са техничким прописима којима су утврђени захтеви за те грађевинске производе.

Члан 68. прописује да тела која спроводе поступке испитивања и/или оцењивања усаглашености, настављају да обављају послове испитивања и/или оцењивања усаглашености најдуже до доношења техничких прописа у складу са овим законом.

Члан 69. прописује наставак важења радније донетих техничких прописа, до доношења прописа на основу овог закона; наставак спровођења започетих поступака за издавање исправа о усаглашености као и важење исправа о усаглашености издатих према раније донетим техничким прописима.

Члан 70. утврђује рок за доношење прописа за спровођење овог закона.

Члан 71. прописује одредбе прописа које престају да важе ступањем на снагу овог закона.

Члан 72. утврђује одредбе овог закона који имају одложено примену тј. примењују се од дана ступања на снагу потврђеног АСАА споразума, или, ако тај уговор не буде закључен, од дана ступања на снагу уговора о приступању Републике Србије Европској унији.

Члан 73. прописује ступање на снагу овог закона осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ЗА ПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА
(ПФЕ образац)

За спровођење овог закона није потребно трајно обезбедити посебна средства у Буџету Републике Србије.